

LAPSEN OIKEUKSIEN TOIMINTAKORTIT

5-6-VUOTIAAT

unicef

OULU

PUHETTA LAPSEN OIKEUKSISTA: TOIMINTAKORTIT 5–6-VUOTIAILLE

Oulun kaupunki on UNICEFin Lapsiystävällinen kunta. Suomen UNICEF ohjaa omalta osaltaan Lapsiystävällinen kunta -toimintamallin toteutumista ja lapsen oikeuksien edistämistä kaupungissa. On tärkeää, että Lapsiystävällisen kunnan lapset ja nuoret tuntevat oikeutensa, oman kehitystasonsa mukaisesti.

Lapsen oikeuksien sopimuksen (LOS 1129/1991) mukaisesti lapsen oikeudet koskevat jokaista alle 18-vuotiasta lasta. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa on määritelty neljä sopimuskohtaa niin sanotuiksi yleisperiaatteiksi.

Yleisperiaatteet ovat:

- Lasta ei saa syrjiä.
- Lapsen etu pitää ottaa huomioon.
- Lapsella on oikeus elämään ja kehittymiseen.
- Lapsen näkemystä pitää kunnioittaa.

Näiden toimintakorttien avulla tehdään lapsille ja nuorille tutuksi YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen keskeiset periaatteet ja artikkelit. Kortit tukevat lasten ja nuorten osallisuutta sekä rohkaisevat heitä pohtimaan omaa arkeaan oikeuksien näkökulmasta.

Toimintakorteissa oikeuksia avataan tarinoiden ja kuvien kautta. Tehtävät tukevat mielikuvitusta ja yhdessä tekemistä.

Toimintakortit on tuottanut oululainen luovan alan yritys, Taikasatukulma. Kortit on tuotettu osana Tatti - Tarve- ja tietoperustaisuus yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamisessa -hanketta, jonka rahoitus tulee Opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Miten kortteja voi hyödyntää?

- Korttien avulla lapsen oikeuksista keskustelu lasten ja nuorten onnistuu sujuvasti
- Kortteja voivat käyttää kaikki lasten ja nuorten kanssa työskentelevät ja toimivat asiantuntijat sekä ammattilaiset. Opettajat, ohjaajat ja kasvattajat voivat käyttää kortteja kouluissa, nuorisotiloissa ja ryhmätoiminnassa.
- Niitä voi käyttää yksittäisinä harjoitteina, oppitunnin osana tai osallisuutta vahvistavana kokonaisuutena.

Kortit ovat osa varhaiskasvatussuunnitelman toteutusta, ja niitä voidaan hyödyntää lapsen oikeuksien sopimukseen tutustumiseksi. Kortit tukevat varhaiskasvatuksen tavoitteita muun muassa osallisuuden ja vuorovaikutustaitojen edistämisessä.

Miksi nämä kortit ovat tärkeitä?

Kortit tukevat lapsiystävällisen kunnan tavoitetta: että jokainen lapsi ja nuori tietää omat oikeutensa ja kokee tulevaisuutensa kuulluksi. Ne auttavat ymmärtämään, että lapsen etu on aina etusijalla. Jokaisella lapsella on oikeus turvalliseen, hyvään ja osallistuvaan arkeen.

Korttien avulla lapset ja nuoret pääsevät harjoittelemaan, miltä tuntuu, kun heidän näkemyksiään arvostetaan ja he voivat itse vaikuttaa. Samalla ne antavat aikuisille konkreettisia keinoja toteuttaa lapsen oikeuksia arjen päätöksenteossa.

Minulla on oikeus...

Artikla 3

...siihen, että aikuiset miettivät aina minun etuani, kun tekevät minua koskevia päätöksiä.

Mitä tämä tarkoittaa?

Aikuisten täytyy tehdä päätöksiä, joista lapsille tulee hyvä ja turvallinen olo.

LAPSEN ETU

Lue tarina ja tee tehtävä yksin tai yhdessä.

Ruokailutilassa oli usein niin kova meteli, että lasten oli vaikea keskittyä syömiseen. Aikuiset miettivät ensin keskenään, mikä olisi paras ratkaisu.

Yksi aikuisista ehdotti, että kielletään puhuminen kokonaan. Sitten toinen aikuinen ehdotti, että aikuiset voisivat kysyä lapsilta, mikä olisi heille paras ratkaisu.

Lapset ehdottivat, että puhutaan rauhallisesti ja laitetaan tilaan verhot, jotka vaimentavat ääniä. Ideat toteutettiin ja nyt ruokailu on mukavampaa, ja lapset voivat syödä rauhassa ja jutella ystävien kanssa.

Piirrä kuva ruokailuhetkestä, jossa kaikilla on hyvä olla. Mitä asioita pitää olla, että syöminen on mukavaa ja rauhallista?

Jutelkaa yhdessä. Millaisissa tilanteissa aikuisten pitäisi kysyä lasten mielipidettä ennen päätöksen tekemistä?

Minulla on oikeus...

Artikla 7

...saada nimi ja kansalaisuus heti, kun synnyn. Minulla on myös oikeus tuntea vanhempani ja saada heiltä hoivaa, jos se on mahdollista.

Mitä tämä tarkoittaa?

Jokaisella lapsella on oikeus omaan nimeen ja perheeseen.

OIKEUS NIMEEN JA KANSALAISUUTEEN

Lue tarina ja tee tehtävä yksin tai yhdessä.

Sami meni kaverinsa Aishan syntymäpäiville puistoon. Matkalla Sami kysyi isältään, miksi hänen nimensä on Sami. Isä kertoi, että nimi tuli vaarilta.

Juhlissa Sami kysyi Aishalta hänen nimensä tarinaa. "Se tarkoittaa elämää arabiaksi", Aisha kertoi. Sen jälkeen juhlien kaikki muutkin lapsivieraat kertoivat tarinoita omista nimistään.

Lapset huomasivat, että jokaisen nimi on erityinen ja niiden takana on erilaisia tarinoita.

Kirjoita tai piirrä oma nimesi paperille. Koristele se väreillä ja kuvilla, jotka kertovat sinusta (esimerkiksi lempivärisi tai -eläimesi).

Jokainen saa kertoa oman nimensä ryhmälle. Jos tietää, voi kertoa, kuka nimen valitsi ja onko taustalla tarinaa. Jos ei tiedä, voi kertoa, miltä oma nimi tuntuu tai mikä on lempinimi.

Minulla on oikeus...

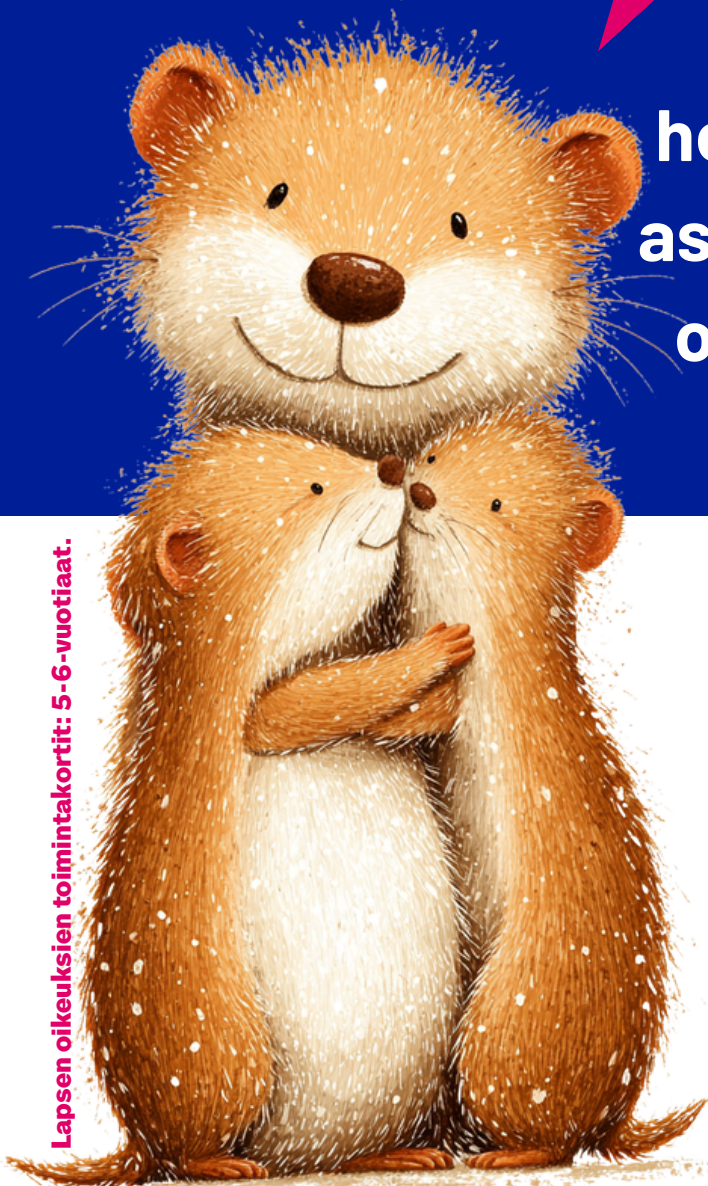
Artikla 9

...asua vanhempieni kanssa, jos minulla on heidän kanssaan hyvä ja turvallinen olla. Jos en asu heidän kanssaan, minulla on oikeus tavata ja olla yhteydessä molempiin vanhempiini, paitsi jos se olisi minulle haitallista.

Mitä tämä tarkoittaa?

Lapsi saa asua vanhempiensa kanssa, jos siellä on hyvä ja turvallista olla.

Lapsen oikeuksien toimintakortit: 5-6-vuotiaat.

OIKEUS ELÄÄ VANHEMPIEN KANSSA

Lue tarina ja tee tehtävä yksin tai yhdessä.

Emilialla oli kaksi ihanaa kotia. Yhden viikon hän oli äidin luona ja toisen viikon isän luona. Molemmissa kodeissa hänellä oli oma huone ja omia leluja sekä tavaroita. Molemmissa kodeissa oli turvallista ja mukavaa.

Yhtenä päivänä puistossa Emilian kaveri kysyi, kumpi koti oli hänen suosikkinsa.

”Tykkään molemmista kodeista, koska molemmissa on minulle rakkaita ihmisiä”, Emilia vastasi hymyillen.

Piirrä kuva kodistasi. Jos sinulla on useampi koti, voit piirtää ne kaikki. Lisää kuvaan sinulle tärkeät ihmiset, tavarat ja asiat, jotka tekevät kodista hyvän ja turvallisen paikan.

Piirtäkää isolle paperille lapsi keskelle. Miettikää yhdessä, ketkä ihmiset tekevät kodista turvallisen ja hyvän. Piirtäkää tai kirjoittakaa heidät lapsen ympärille. Voitte lisätä myös tavaroita ja asioita, jotka tekevät kodista hyvän ja turvallisen paikan.

Minulla on oikeus...

Artikla 12

**...kertoa, mitä ajattelen
minua koskevissa asioissa, ja
aikuiset kuuntelevat minua.**

Mitä tämä tarkoittaa?

Lapsi saa kertoa, mitä ajattelee ja
tuntee, ja aikuisten pitää kuunnella
häntä.

OIKEUS ILMAISTA MIELIPIDE

Lue tarina ja tee tehtävä yksin tai yhdessä.

Päiväkodin aikuinen suunnitteli lasten kanssa seuraavan päivän liikuntahetkeä.

Joel ehdotti hippaa, Emma tanssia, Niklas kiipeilyä ja Miisa temppurataa. Aikuinen kuunteli kaikki ideat ja kirjoitti ne ylös.

Lopuksi aikuinen päätti, että liikuntahetki on temppurata, mutta Joelia hymyilytti.

”On kivaa, kun sai kertoa oman idean ja kaikki kuuntelivat”, Joel sanoi.

Piirrä asia, josta haluaisit päättää itse. Se voi olla esimerkiksi leikki, välipala tai retkipaikka. Harjoittele kertomaan, mikä olisi sinun mielestäsi paras ratkaisu.

Keksikää yhdessä asia, josta pitää tehdä päätös. Jokainen saa kertoa oman mielipiteensä ja perustella sen. Sen jälkeen tehkää päätös yhdessä tai aikuinen antaa yhdelle lapselle oikeuden tehdä päätös.

Minulla on oikeus...

Artikla 13

...kertoa, mitä ajattelen, kunhan en loukkaa muita. Minulla on myös oikeus saada tietoa.

Mitä tämä tarkoittaa?

Lapsi saa kertoa oman mielipiteensä.
Mielipiteillä ei saa loukata muita.

OIKEUS SAADA JA JAKAA TIETOA

Lue tarina ja tee tehtävä yksin tai yhdessä.

Iltapäivällä lapset saivat tehdä piirustuksia omista lempijutuistaan. Jokainen sai valita itse, mitä halusi piirtää.

Yksi piirsi jalkapallon, toinen kissan, kolmas kiipeilytelineen ja neljäs legoista rakennetun linnan.

Lopuksi kuvat laitettiin seinälle kaikkien nähtäville. Lapset huomasivat, että kaikilla oli erilaisia ajatuksia ja kuvia, ja se oli ihan sallittua.

Valitse yksi sinua kiinnostava asia, josta haluat kertoa muille. Voit piirtää, kirjoittaa, laulaa tai tehdä runon.

Keksikää asia, josta teillä on eri mielipiteitä. Jokainen saa kertoa oman mielipiteensä. Harjoitelkaa sanomaan oma mielipide niin, ettei muille tule paha mieli. Jutelkaa yhdessä lopuksi, että opitteko jotain uutta asiasta.

Minulla on oikeus...

Artikla 15

...kuulua kerhoihin ja yhdistyksiin sekä toimia niissä yhdessä muiden kanssa.

Mitä tämä tarkoittaa?

Lapset saavat tavata kavereita ja tehdä asioita yhdessä. Sitä ei saa kieltää ilman tärkeää syytä.

OIKEUS KOKOONTUA

Lue tarina ja tee tehtävä yksin tai yhdessä.

Kaverukset Veera ja Leevi kuulivat, että kaupungissa kokoontui kokkikerho keskiviikkoisin.

He kysyivät vanhemmiltaan, voisivatko hekin liittyä kerhoon ja saivat luvat.

Kerhossa he oppivat leipomaan sämpylöitä ja tekemään käärretorttua muiden kanssa.

”On hauskaa, kun saa tehdä kavereiden kanssa asioita yhdessä”, Veera sanoi iloisena ja Leevi nyökkäili vieressä suu täynnä käärretorttua.

Piirrä kuva leikistä, jota haluaisit leikkiä yhdessä kavereiden kanssa.

Keksikää yhdessä leikkikerho. Valitkaa sille nimi ja päättäkää, mitä erilaisia leikkejä siellä leikittäisiin. Lopuksi voitte leikkiä sitä hetken yhdessä.

Minulla on oikeus...

Artikla 16

...omaan yksityisyyteen ja kotirauhaan. Minun kirjeitäni ja viestejäni ei saa lukea ilman lupaa, eikä minusta saa puhua pahasti.

Mitä tämä tarkoittaa?

Lapsella on oikeus omaan rauhaan ja omiin juttuihin.

OIKEUS YKSITYISYYTEEN

Lue tarina ja tee tehtävä yksin tai yhdessä.

Oona piirsi omaan vihkoonsa kuvia.
Pikkuveli tuli viereen ja yritti kurkistaa
Oonan vihkoon.

Oona sulki vihkon ja sanoi: "Nämä ovat
minun omia juttujani."

Äiti nyökkäsi ja kertoi, että jokaisella on
oikeus omiin asioihin ja siihen, ettei kaikkea
tarvitse jakaa muiden kanssa.

Piirrä paikka, jossa saat olla
rauhassa ja tehdä omia juttuja. Se
voi olla oma huone, piha,
mummola tai jokin muu sinulle
tärkeä paikka.

Keksikää yhdessä asioita, jotka
voivat olla lapsen omia. Ne voivat
olla esimerkiksi tavaroita,
ajatuksia, tunteita tai paikkoja.

Minulla on oikeus...

Artikla 17

**...saada tietoa ja seurata ohjelmia ja tarinoita monipuolisesti.
Aikuisten täytyy suojella minua sellaiselta tiedolta ja sisällöltä,
joka voi vahingoittaa minua.**

Mitä tämä tarkoittaa?

Lapsella on oikeus saada tietoa, joka on
hänelle sopivaa ja turvallista.
Aikuisten pitää suojella lasta tiedolta,
joka voi pelottaa tai satuttaa.

OIKEUS TURVALLISEEN TIETOO

Lue tarina ja tee tehtävä yksin tai yhdessä.

Ella halusi oppia lisää eläimistä. Ensin Ella katsoi netistä videon, mutta siinä kerrottiin outoja ja pelottavia asioita. Ella meni kertomaan videosta äidille, joka oli ylpeä Ellasta, että hän tuli kertomaan asiasta.

Äiti kertoi, että on tärkeää etsiä turvallisia ja luotettavia paikkoja tiedon löytämiselle.

Ella ja äiti yhdessä etsivät turvallisia videoita netistä ja kävivät kirjastossa lainaamassa eläinkirjan.

Lopulta Ella sai paljon turvallista ja kiinnostavaa tietoa eläimistä.

Piirrä paperille paikkoja ja ihmisiä, joilta saat turvallista ja luotettavaa tietoa. Koristele piirros ja kirjoita ihmisten ja paikkojen nimet, jos osaat.

Keksikää yhdessä paikkoja, asioita ja ihmisiä, joista lapset voivat saada tietoa eri asioista. Tehkää isolle paperille kartta, johon keräätte eri paikat.

Minulla on oikeus...

Artikla 19

...siihen, että minua ei satuteta
eikä kohdella huonosti.

Mitä tämä tarkoittaa?

Ketään ei saa satuttaa eikä kohdella
huonosti.

Lapsen oikeuksien toimintakortit: 5-6-vuotiaat.

OIKEUS SUOJELUUN VÄKIVALLALTA

Lue tarina ja tee tehtävä yksin tai yhdessä.

Kasper huomasi, että pihalla kaksi lasta työnsi hänen kaveriaan pois hiekkalaatikkoleikistä.

Kasper juoksi kertomaan asiasta aikuiselle. Aikuinen tuli paikalle ja sanoi, että ketään ei saa satuttaa tai jättää leikin ulkopuolelle.

Lapset lopettivat kinastelun, ja Kasperin kaveri pääsi takaisin mukaan leikkiin.

“Kiitos paljon Kasper, että tulit kertomaan. Aikuisten tehtävä on pitää lapset turvassa”, aikuinen sanoi.

Piirrä kolme ihmistä, joille voit kertoa, jos sinulle tai kaverillesi tapahtuu jotain ikävää.

Keksikää yhdessä tilanteita, joissa lapsi voi tarvita apua. Miettikää, kenelle aikuiselle silloin voisi kertoa.

Minulla on oikeus...

Artikla 22

...saada suojaa ja huolenpitoa, jos olen pakolainen. Minulla on samat oikeudet kuin kaikilla muillakin lapsilla.

Mitä tämä tarkoittaa?

Jos lapsi joutuu lähtemään pois kotimaastaan, hänen pitää saada turvaa ja samat oikeudet kuin muillakin lapsilla.

OIKEUS SUOJELUUN PAKOLAISLAPSENA

Lue tarina ja tee tehtävä yksin tai yhdessä.

Abdi muutti Suomeen perheensä kanssa, koska heidän kotimaassaan ei ollut enää turvallista.

Päiväkodissa aikuiset toivottivat hänet tervetulleeksi, ja lapset pyysivät heti Abdia mukaan leikkeihin. Lapset opettivat Abdille monta uutta leikkiä, ja myös Abdi opetti muille omasta kotimastaan tuttuja leikkejä.

“On mukavaa olla täällä, kun saan kavereita ja tunnen oloni turvalliseksi”, Abdi sanoi.

Piirrä paikka, jossa sinulla on turvallinen ja hyvä olla. Piirrä sen jälkeen kartta, joka vie sinut siihen paikkaan.

Keksikää yhdessä asioita, joita uudessa paikassa tarvitaan, että lapsella olisi hyvä olla. Miettikää esimerkiksi ystäviä, päiväkotia, ruokaa, turvallista kotia tai harrastuksia.

Minulla on oikeus...

Artikla 23

...saada apua ja tukea, jos olen vammainen, jotta voin elää hyvää ja täyttä elämää.

Mitä tämä tarkoittaa?

Jos lapsi tarvitsee apua, hänen pitää saada sitä.

Lapsen oikeuksien toimintakortit: 5-6-vuotiaat.

OIKEUS HYVÄÄN ELÄMÄÄN

Lue tarina ja tee tehtävä yksin tai yhdessä.

Kaisa tuli uutena lapsena ryhmään ja hänellä oli pyörätuoli.

Eräänä päivänä lapset pohtivat, minne mentäisiin retkelle. Mikko sanoi, että valitaan retkipaikka, jonne Kaisan on helppo tulla pyörätuolilla.

Kaikki nyökkäsivät ja aikuinen varmisti, että retkipaikassa oli kaikki tarvittava myös Kaisalle.

”Kiitos kaverit! Nyt voin olla mukana samalla tavalla kuin muutkin”, Kaisa sanoi iloisena.

Piirrä itsesi supersankarina. Mieti, missä olet tosi hyvä ja piirrä se kuvaan. Lisää kuvaan myös apuri, joka auttaa sinua silloin, kun tarvitset apua.

Keksikää yhdessä, millainen olisi leikkipuisto, jossa jokainen lapsi voi leikkiä ja olla mukana. Miettikää esimerkiksi, millaisia leikkivälineitä tai kulkuväyliä tarvitaan, jotta esimerkiksi pyörätuolia käyttävä lapsi voi tulla mukaan. Lopuksi piirtäkää kuva puistosta.

Minulla on oikeus...

Artikla 24

...elää terveenä ja saada hoitoa, jos sairastun tai tarvitsen apua.

Mitä tämä tarkoittaa?

Lapsella on oikeus olla terve ja saada hoitoa, jos hän sairastuu.

Lapsen oikeuksien toimintakortti: 5-6-vuotiaat.

OIKEUS TERVEYTEEN

Lue tarina ja tee tehtävä yksin tai yhdessä.

Eeli heräsi aamulla ja huomasi, että kurkku oli kipeä ja korvaan sattui. Hän lähti äidin kanssa käymään terveyskeskuksessa.

Lääkäri tutki korvat ja kurkun, mittasi kuumeen ja neuvoi, mitä pitää tehdä, jotta Eeli paranee. Kotona äiti muistutti, että jokaisella on oikeus saada hoitoa, kun on kipeä.

Eeli otti lääkettä, lepäsi sohvalla ja parin päivän päästä sai lopulta voimia mennä jälleen päiväkotiin ja harrastuksiin. Eeli huomasi, että lepo ja hoito auttavat tulemaan terveeksi.

Piirrä kolme asiaa, jotka pitävät sinut terveenä.

Keksikää yhdessä asioita, jotka auttavat pysymään terveenä. Miettikää myös, mitä voi tehdä, jos tulee kipeäksi eikä voi mennä päiväkotiin, harrastuksiin eikä nähdä kavereita.

Minulla on oikeus...

Artikla 28

...käydä koulua ilmaiseksi. Minulla on myös oikeus saada apua opiskeluun ja aikuiset huolehtivat siitä, että voin jatkaa koulua keskeyttämättä

Mitä tämä tarkoittaa?

Lapsella on oikeus oppia uusia asioita päivittäin.

OIKEUS KOULUTUKSEEN

Lue tarina ja tee tehtävä yksin tai yhdessä.

Sara meni aamulla päiväkotiin ja matkalla kertoi vanhemmilleen, että hän haluaisi leikkiä tänään koulua.

Saran onneksi päiväkodissa leikittiin koulua koko päivän. Ensin lapset harjoittelivat laskemista palikoilla, sitten piirsivät kuvia ja lopuksi harjoittelivat laulua. Ulkona he rakensivat ison hiekkalinnan yhdessä.

Päivän päätteeksi Sara sanoi: "On kivaa, kun saan oppia joka päivä uusia asioita kavereiden kanssa."

Piirrä kuva siitä, mitä olet oppinut päiväkodissa tai kotona. Se voi olla esimerkiksi uusi leikki, laulu, taito tai sana.

Jutelkaa yhdessä ja kerätkää lista asioista, joita olette oppineet. Aikuinen voi kirjoittaa ne isolle paperille.

Minulla on oikeus...

Artikla 31

...levätä, leikkiä ja tehdä kivoja asioita, kuten piirtää, laulaa ja kuunnella tarinoita.

Mitä tämä tarkoittaa?

Lapsella on oikeus levätä, leikkiä ja tehdä kivoja asioita.

OIKEUS LEPOON JA LEIKKIIN

Lue tarina ja tee tehtävä yksin tai yhdessä.

Nooa, Lasse ja Maisa miettivät pihalla, mitä leikkiä he voisivat leikkiä yhdessä.

Nooa ehdotti piilosta, Maisa hippaa ja Lasse hiekkalaatikkoleikkejä. Lopulta he päättivät leikkiä piilosta ja kaikki tykkäsivät leikistä.

Illalla Nooan äiti kertoi, että viikonloppuna perhe menee yhdessä katsomaan lasten teatteria, ja Maisan ja Lassen perheet tulevat mukaan.

”On ihanaa, kun saa leikkiä ja tehdä kivoja asioita kavereiden ja perheen kanssa”, Nooa sanoi.

Piirrä oma lempileikki ja kerro, miksi se on sinulle tärkeä. Voit piirtää myös, kenen kanssa tykkäät leikkiä.

Keksikää yhdessä kokonaan uusi leikki. Päättäkää sen nimi ja kokeilkaa sitä yhdessä.